

ZAPOŠLJAVANJE PO ŽUPANIJAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Pranjić, Antun

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Polytechnic in Pozega / Veleučilište u Požegi**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:112:443475>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-27**

VELEUČILIŠTE U POŽEGI
STUDIA SUPERIORA POSEGANA

Repository / Repozitorij:

[Repository of Polytechnic in Pozega - Polytechnic in Pozega Graduate Thesis Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

ANTUN PRANJIĆ, 0253051038

ZAPOŠLJAVANJE PO ŽUPANIJAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ

ZAVRŠNI RAD

Požega, 2022. godine

VELEUČILIŠTE U POŽEGI

DRUŠTVENI ODJEL

PREDDIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ TRGOVINA

**ZAPOŠLJAVANJE PO ŽUPANIJAMA U REPUBLICI
HRVATSKOJ**

ZAVRŠNI RAD

IZ KOLEGIJA UVOD U GOSPODARSKU STATISTIKU I

MENTOR: Ivana Mikić, mag.oec., pred.

STUDENT: Antun Pranjić

JMBAG studenta: 0253051038

Požega, 2022. godina

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. RAD	2
2.1. Rad izvan radnog odnosa.....	2
2.2. Rad u radnom odnosu.....	3
3. TRŽIŠTE RADA.....	4
3.1. Prednosti tržišta rada.....	4
4. ZAPOSLENOST	5
4.1. Stopa zaposlenosti	6
5. SAMOZAPOSLENOST	7
5.1. Tipovi samozaposlenosti	7
6. NEZAPOSLENOST.....	8
6.1. Stopa nezaposlenosti	9
6.2. Utjecaj nezaposlenosti.....	10
7. MLADI NA HRVATSKOM TRŽIŠTU RADA	11
7.1. Zaposlenost mladih u Hrvatskoj.....	11
7.2. Nezaposlenost mladih u Hrvatskoj.....	12
8. ANALIZA ZAPOSLENOSTI PO SPOLU U ŽUPANIJAMA REPUBLIKE HRVATSKE OD 2015. DO 2020. GODINE.....	13
8.1. Zaposleni u županijama RH od 2015. do 2020. god prema NKD.....	15
8.2. Zaposlenost u županijama Republike Hrvatske prema spolu.....	17
9. ZAKLJUČAK.....	29
10. LITERATURA.....	31

SAŽETAK

U završnom radu će se obraditi analiza zaposlenosti u županijama u Republici Hrvatskoj kroz pojam zaposlenosti i nezaposlenosti. Vremenski period u kojem je rađena analiza je od 2015. do 2020. godine. Pomoću podijele prema spolu i uz pomoć podataka kojima se raspolaže prikazat će se podaci o zaposlenosti u osam županije Republike Hrvatske. Uz pomoć tablica i grafikona pobliže će se prikazat zaposlenost u periodu od 2015. do 2020. godine. Za analizu podataka korišteni su vremenski nizovi, tj. indeksi na stalnoj i promjenjivoj bazi u svrhu prikaza promjene broja zaposlenih.

Ključne riječi: zaposlenost, Republika Hrvatska, bazni indeksi, verižni indeksi

SUMMARY

In the final paper, the analysis of employment in counties in the Republic of Croatia is processed through the concept of employment and unemployment. The time period in which the analysis was done is from 2015 to 2020. Using the division by gender and with the help of available data, all data on employment in eight counties of the Republic of Croatia will be presented. With the help of tables and graphs, employment in the period from 2015 to 2020 will be presented in more detail. For data analysis, time series were used, i.e. indexes on a permanent and variable basis for the purpose of showing changes in the number of employees.

Keywords: employment, Republic of Croatia, base index, chainindex

1. UVOD

Tema završnog rada je analiza zaposlenosti, odnosno zapošljavanja u Republici Hrvatskoj primjenom statističkih metoda koje se temelje na podacima Državnog zavoda za statistiku Republike Hrvatske, skraćeno DZS i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, skraćeno HZZ. Ova tema je uvijek aktualna i atraktivna zbog toga što je zaposlenost, odnosno nezaposlenost najveći problem u današnjem svijetu, kako u Republici Hrvatskoj, tako i globalno. Uvijek postoje pozitivni primjeri, kao što postoje i loši. Kroz ovaj rad će se analizirati dobri i loši primjeri u Republici Hrvatskoj na podacima 8 županija. Za obradu podataka koristit će se statistička metoda, odnosno bazni i verižni indeksi koji na jednostavan način prikazuju promjene.

U prvom dijelu rada teoretski će se objasniti pojmovi zaposlenosti i nezaposlenosti, pojam rada općenito te rad u odnosu i izvan njega. Nakon toga pojasnit će se što je zaposlenost, a što je nezaposlenost i nekakve utjecaje zbog kojih postoji nezaposlenost. Također će se dotaći i pojma samozaposlenosti te njegovim tipovima. Na kraju prvog dijela bit će govora o mladima na tržištu rada, jer su oni važni za budućnost i razvoj države.

Drugi dio sadržava teorijsku razradu pojmova vremenskih nizova, njihove vrste i indeksa prema vrstama. Također, su se isti koristili za bolji prikaz broja zaposlenih osoba, znači da su se koristili verižni indeksi i bazni, te stopa promjene.

Posljednji, najvažniji, dio rada će prikazati podatke o zaposlenosti u Republici Hrvatskoj po županijama u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Nakon toga slijedi analiza zaposlenosti u osam odabranih županijama prema spolu. Tri su sa područja Slavonije i Baranje, među njima i Požeško – slavonska županija. U tom dijelu će se detaljnije obraditi omjer zaposlenih prema spolu. Uz pomoć baznog i verižnog indeksa izračunat će se i prikazati pojedine županije u Republici Hrvatskoj gdje će bazna godina biti 2020. godina. Također će se provesti analiza za 8 županija prema spolu gdje će se prikazati udio zaposlenih muškaraca i žena u ukupnoj zaposlenosti za pojedinu godinu. Na kraju slijede zaključna razmatranja.

2. RAD

Primjerice M. Jahoda ističe da rad, osim svoje manifestne funkcije priskrbljivanja dohotka nameće vremensku životnu dinamiku, stvara socijalne kontakte izvan obitelji; definira ciljeve koji nadilaze pojedinačne vizije ljudi; rad određuje socijalni identitet i potiče ljude na akciju. (Franičević i Puljiz, 2009:2)

S druge strane, nezaposlenost podriiva socijalnu koheziju, slabi ili pak razara ljudske veze, ukratko, smanjuje socijalni kapital. U našem društvu rad je postao norma: radeći, ljudi stječu sredstvo za život, ali je rad isto tako glavno poprište na kojem se pokazuju ljudske sposobnosti, doprinosi, neka korist društvu, te se sudjeluje u konstrukciji novih stvari. (Franičević i Puljiz, 2009:2)

„Pod pojmom rada podrazumijevamo svako ljudsko djelovanje koje se izvodi s namjerom izvršenja određenog posla, odnosno postizanja određenog predviđenog korisnog rezultata. To djelovanje može biti fizičko (manualno), psihičko (intelektualno) ili tehničko, a presudno je da ima radnu, profesionalnu, proizvodnu, produktivnu, društveno-korisnu funkciju, odnosno ekonomski korisnu svrhu.“ (Franičević i Puljiz, 2009:279)

„Definicije rada polaze od promatranja rada ili s osnove subjekata rada, njihovih znanja, stručnosti, sposobnosti, ili s obzirom na objekt, predmet rada, što podrazumijeva rad u najužem smislu, kao činidbu, prestaciju, koju osoba koja radi izvodi, te taj rad predaje za neku drugu protučinidbu.“ (Franičević i Puljiz, 2009:279)

2.1. Rad izvan radnog odnosa

Ne postoji sustavno zakonsko uređenje pravnih oblika rada izvan radnog odnosa, što je razumljivo jer su zakonski temelji sadržani u više zakona koji uređuju posebne odnose s predmetom rada. Radi navođenja nekih takvih pravnih oblika rada može ih se, jednostavnije nego iz odredbi posebnih zakona, objasniti iz pregleda odredbi čl. od 10 do 29. Zakona o mirovinskom osiguranja koje uređuju osiguranike i osobe osigurane u određenim okolnostima. „Time se dobiva korpus onih pravnih oblika rada kojima se atribuiraju status u socijalnom osiguranja. Dakle, rad izvan radnog odnosa uključuje neke od primjera:

- rad osoba koje rad obavljaju na osnovi pravnog odnosa obaveznog prava,
- rad sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika,
- rad osoba koje samostalno obavljaju djelatnosti poljoprivrede i šumarstva,
- rad učenika i studenata za vrijeme praktične nastave, za vrijeme stručne prakse kod poslodavca, odnosno za vrijeme rada putem posrednika pri zapošljavanju učenika i redovitih studenata,
- rad sportaša i šahista,
- rad osoba koje pružaju pomoć i njega hrvatskim ratnim vojnim invalidima iz Domovinskog rata,
- rad članova uprave ili upravnih odbora trgovački društava.“ (Franičević i Puljiz, 2009:281-282)

2.2. Rad u radnom odnosu

„Rad u radnom odnosu, za razliku od množine neposustvaljenih pojava pravnih oblika rada izvan radnog odnosa, ima referentnu ustavnu i zakonsku osnovu koja omogućuje njegovu jednostavnu identifikaciju te uvjetuje njegova obilježja. Taj rad proizlazi iz odredbe članka 54. Ustava Republike Hrvatske koja proklamira ustavno pravo na rad i slobodu rada te ovlašćuje na slobodu osobni izbor poziva i zaposlenja i na jednakost u pogledu dostupnosti svakog radnog mjesta i u dužnosti. Tako rad u radnom odnosu može biti ugovoren, kakav je u gospodarstvu ili statusan, kakav je u državnoj upravi; prema vremenu trajanja razlikuje se rad na neodređeno i na određeno radno vrijeme; a prema radnom vremenu može se obavljati na puno, nepuno i skraćeno radno vrijeme. S obzirom na stalnost, rad u radnom odnosu može biti redovit i privremeni (koji može biti i povremeni) te se može ostvariti i kao sezonski rad. Mjesto rada može biti kod poslodavca, na izdvojenom mjestu rada ili radnik može biti upućen na rad u inozemstvo.“ (Franičević i Puljiz, 2009:283-287)

3. TRŽIŠTE RADA

Tržište rada i njegovo funkcioniranje sukladno je obilježjima poslovne aktivnosti jednoj je od najsloženijih i najosjetljivijih tržišta. Tržište rada možemo najjednostavnije definirati kao ponudu radnika i potražnju za radnicima. Drugim riječima je to zapravo postupak pronalaženja zaposlenja, zapošljavanja u nekakvom poduzeću, napredovanje u tom istom poduzeću, te naravno najgora solucija dobivanje otkaza u poduzeću. Brojni su faktori koji determiniraju potražnju za radom, a nekakvi ključni čimbenici su:

- preferencije poslodavca,
- cijena radne snage, odnosno nadnice ili plaće,
- očekivanja,
- promjena tehnologije,
- promjene u cijeni ostalih faktora.

Ponuda rada je zapravo broj sati koje osoba želi raditi na poslovima koji mu donose zaradu, drugim riječima plaću. Postoji definicija ponude rada, koja glasi: funkcija izbora pojedinaca između različitih profesija pri čemu visina nadnice ili plaće nije uvijek jedini kriteriji po kojem se formira ponuda rada.

Potražanja za radom se može objasniti kao zakonsko opadajući prinosi, što znači svaka dodatna jedinica rada se proizvodi sve manje i manje gdje se povećava output (izlaz).

Postoje tri relativna pokazatelja tržišta rada koji nam približe dočaraju što se sve nudi na tržištu rada i naravno što se traži, a to su:

1. stopa ekonomske aktivnosti,
2. stopa nezaposlenosti,
3. stopa zaposlenosti.

3.1. Prednosti tržišta rada

Prednosti tržišta rada su sljedeće:

- tržište rada je korisno u određivanju produktivnosti rada, kada isti broj radnika pomaže u proizvodnji roba i usluga koje su veće vrijednosti,

- također može pomoći pri određivanju prosječnih stopa plaća koje su korisne u donošenju odluka,
- korisno je u oblikovanju ekonomske politike u korist građana zemlje,
- važno je u strukturnim promjenama koje se događaju u domaćem gospodarstvu ili industriji, drugim riječima pomaže da kreatori lakše izrade i provedu novu politiku.

4. ZAPOSLENOST

„Zaposlenost je stanje ljudi koji obavljaju neki koristan posao za sebe ili su plaćeni kako bi radili za nekoga drugoga, radna aktivnost za zaradu. Po kriteriju zaposlenosti stanovništvo se dijeli na zaposlene, radno neaktivne i nezaposlene.“ (Hrvatska enciklopedija, URL)

„U kategoriju zaposlenih ulazi se zapošljavanjem a iz nje se može izaći otkazom te umirovljenjem ili smrću. Status i prava zaposlenih i onih koji izgube zaposlenje regulira se kolektivnim ugovorom, radnim zakonodavstvom pojedine države i međunarodnom konvencijama. Osoba može biti zaposlita trajno ili povremeno, na određeno ili neodređeno vrijeme, s punim ili skraćenim radnim vremenom, što daje različit stupanj sigurnosti i prava iz rada za pojedicne i pojedine kategorije radne snage.“ (Hrvatska enciklopedija, URL)

„U zaposlene uključujemo pripravnike, osobe koje su na porodnom dopustu, bolovanju i one osobe koje su iz bilo kojeg razloga odsutne s posla do prekida radnog odnosa. Također, osobe koje rade u vlastitom trgovačkom društvu, obrtu, poduzeću ili slobodnoj profesiji pripadaju i smatraju se zaposlenim osobama.“ (Bejaković, 2007)

„Osoba kada se zapošljava može biti primljena na:

- puno radno vrijeme – koje traje do osam sati tjedno, što iznosi 40 sati tjedno, odnosno do sto osamdeset sati godišnje
- nepuno radno vrijeme – kraće je od punog radnog vremena, najčešće zbog manjka posla
- skraćeno radno vrijeme – poslovi gdje se radi skraćeno radi, te trajanje radnog vremena na takvim poslovima utvđuje se posebnim propisima.“ (Ministarstvo uprave, 2022, URL)

4.1. Stopa zaposlenosti

Odnos između zaposlenog stanovništva i ekonomski aktivnog stanovništva koji je u mogućnosti da bude dio tržišta rada, naziva se stopa zaposlenosti. Stopa zaposlenosti nam dočarava koliki je postotak radnika zapravo zaposleno. Tu postoje nekakva pitanja koja se trebaju razjasniti. Prvi na tapeti je da se zaposleno stanovništvo odnosi na cjelokupno aktivno stanovništvo, što znači osobe starije od 16 godina koja radi, koja je bila zaposlena ili samozaposlena i koja je za taj rad dobila plaću ili nadnicu. Sljedeće pitanje koje također treba pojasniti što čini radnu snagu. Znači da radnu snagu čine svi oni ljudi iz određene zemlje koji rade, imaju posao ili oni ljudi koji u to vrijeme aktivno traže posao. Trenutno zbog ekonomske, a možemo reći i svjetske krize koja pustoši svijet stopa zaposlenosti u mnogim državama svijeta dostigla je neočekivane prekretnice. Još jedna bitna stvar koju treba dodati, a to je da stopa zaposlenosti se može povezati sa punom zaposlenosti. Puna zaposlenost se može objasniti tako da, svi ljudi koji su u radno sposobnoj radnoj dobi žele raditi i imaju posao.

5. SAMOZAPOSLENOST

Kod samozaposlenosti se podrazumijevaju poslovi gdje su primanja izravno povezana s profitom, koji proizlaze iz proizvedenih roba ili usluga (pri čemu se vlastita potrošnja smatra dijelom profita). Nositelji takvih poslova sami donose operativne odluke, zadržavajući pritom odgovornost za uspjeh poslovnog pothvata, što uključuje i rad samo jedne osobe. Prema Williamsu, postoje četiri pristupa definiciji samozaposlenosti.

„Prvo, može se koristiti objektivni **logistički** kriteriji, koji se temelji na postojanju ugovora o radu. Tako definirana samozaposlenost ovisi o pravnoj tradiciji i o institucionalnom ustroju pojedine države, tako da nije međunarodno konzistentna.

Drugo, može se koristiti kao kriteriji **ekonomske** nezavisnosti, bez obzira na tip ugovora. Problem kod ovog određenja je kako valjano ustanoviti ekonomsku nezavisnost zaposlene osobe.

Prema trećem, valjano je prihvatiti **subjektivan** iskaz samog pojedinca o vlastitom (samo)zaposleničkom statusu. No subjektivan pristup ne pretpostavlja nikakve konkretne odlike samozaposlenosti.

Konačno, moguće je pribjeći i **pragmatičnom negativnom** pristupu i odrediti samozaposlene kao one koji su angažirani u ekonomskim aktivnostima koje ne čine poslodavca. Taj je pristup najmanje informativan, ali je i najmanjedvoznačan.“ (Franičević i Puljiz, 2009:132)

5.1. Tipovi samozaposlenosti

Samozaposlenost obuhvaća vrlo različite oblike rada. Moguće je govoriti o četiri glavna oblika čija je distinktivnost ustanovljena u Hrvatskoj. Najbrojniju grupu, otprilike polovicu samozaposlenih, čine **individualni poljoprivrednici**, u pravilu starije osobe u ruralnim krajevima, niskih primanja i niske razine obrazovanja koji su veći dio života proveli kao poljoprivrednici. Iako se često oslanjaju na neplaćeni rad drugih članova obitelji, individualni poljoprivrednici najčešće ne sudjeluju u shemama mirovinskog i zdravstvenog osiguranja.

Mali poslodavci čine drugu najbrojniju skupinu, oko četvrtine samozaposlenih. Najčešće su to solidno obrazovani muškarci srednje životne dobi sa značajnim prethodnim radnim iskustvom. Natprosječnih primanja, socijalno osigurani te u pravilu radeći iznimno velik broj sati tjedno, mali poslodavac kao grupa odgovaraju predodžbi sitnog poduzetnika.

Samozaposleni s registriranim poduzećem ili obrtom najbliže su tradicionalnom poimanju obrtnika – hranitelja obitelji. Također su to većinom muškarci srednje životne dobi, zanatskog ili tehničkog obrazovanja, aktivni u kaptilano manje zahtjevnim sektorima, kao što su ugostiteljstvo, prodaja, transport i popravci, gdje u pravilu rade razmjerno velik broj sati tjedno, uživaju mirovinsko i zdravstveno osiguranje, te prijavljuju primanja usporediva s onim zaposlenika.

Samozaposleni bezregistriranog poduzeća ili obrta, dakle radnici na ugovor o djelu ili aktivni u neformalnoj ekonomiji, predstavljaju najmanje broja, ali i najmanje kvalitetan oblik samozaposlenosti. U pravilu su to mlade ili stare osobe, niskoobrazovane i s malo radnog iskustva, koje su često prethodno bile nezaposlene ili izvan tržišta rada. Najčešće su angažirani u jednostavnim zanimanjima ili pojedinačnoj proizvodnji u ekstraktivnom sektoru, građevinarstvu ili osobnim uslugama. (Franičević i Puljiz, 2009:156-157)

6. NEZAPOSLENOST

Pojam koji je suprotan od zaposlenosti je nezaposlenost, gdje sam naziv govori to su osobe koje nisu zaposlene, ne rade niti su u radnom odnosu, ali mogu i žele aktivno tražiti posao i tako žele i raditi. „Nezaposlenost je stanje osobe sposobne za rad koja ne može naći zaposlenje primjereno svojim sposobnostima i kvalifikacijama uz uobičajni dohodak, nadnicu, plaću ili kakvu drugu vrstu zarade. U nezaposlene se ubrajaju i oni članovi društva koji su djelomično zaposleni, ali njihove radne sposobnosti nisu dovoljno iskorištene, ne rade puno radno vrijeme i ne zarađuju dovoljno za normalan život, pa zbog toga traže novi posao.“ (Hrvatska enciklopedija, URL) Postoje i osobe koje su radno sposobne, ali ne traže posao, kao što su domaćice i studenti, te osobe koje prema zakonu nemaju osnove za zapošljavanje, a tu spadaju stranci bez radne dozvole, maloljetnici, umirovljenici, takve osobe se smatraju nezaposlenima. „Najčešći uzroci nezaposlenosti je slaba poslovna konjunktura, tehnološki razvoj,

prestrukturiranje gospodarstva, brzi rast stanovništva, nedovoljna geografska i profesionalna pokretljivost radne snage, slaba organizacija zapošljavanja.“ (Hrvatska enciklopedija, URL)

Razlikuju se četiri tipa nezaposlenosti:

- frikcijska ili normalna nezaposlenost – nastaje zbog promjene radnog mjesta ili prekida rada zbog preseljenja poduzeća,
- sezonska nezaposlenost – nastaje zbog sezonskih promjena uvjeta zapošljavanja,
- strukturna nezaposlenost – razlika između ponude i potražnje za radnicima na tržištu radne snage,
- ciklička nezaposlenost – kada ima posla, ali nema radnika na tržištu radne snage.

„Stopa nezaposlenosti je broj nezaposlenih radnika podijeljen s ukupnim brojem radno sposobnog stanovništva, a pod radno sposobno stanovništvo se ubrajaju osobe između 16 i 65 godina.“ (Wikipedija, URL) Stopa nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj 2020. godine iznosila je 6,8%.

6.1. Stopa nezaposlenosti

Stopa nezaposlenosti se može definirati kao omjer broja nezaposlenih i broja ljudi koji spadaju pod ekonomski aktivno stanovništvo. Treba naglasiti da stopa nezaposlenosti ima i sitne nedostatke, a to su:

- građani koji su nezaposleni, a silno žele naći posao, a zapravo ga ne traže, oni su zapravo nezaposleni i treba im socijalna pomoć, što znači da ovaj pokazatelj zapravo uljepšava kakva je zapravo situacija nezaposlenosti,
- građani koji su nezaposleni, a koji rade u neformalnom sektoru i prave se da traže posao, zapravo su prepoznati kao nezaposleni, a u stvari nisu.

6.2. Utjecaj nezaposlenosti

„I danas nezaposlenost ostaje središnji problem suvremenih tržišnih gospodarstava. Kada je nezaposlenost visoka, resursi se rasipaju, a dohoci ljudi se osipaju. Tijekom takvih razdoblja ekonomske nevolje i osjećaje ljudi i njihove obiteljske živote“ (Wikipedija, URL)

Dvije su najčešće mogućnosti koji uvjetuju nezaposlenošću, a to su:

- ekonomski utjecaj
- društveni utjecaj.

„Ekonomski utjecaj možemo opisati kao visoku nezaposlenost koja utječe na BDP (Bruto domaći proizvod). Znači, tom prilikom ne koristimo resurse koliko je to moguće, tako da nismo u prilici proizvesti dobra i usluge, koji će omogućiti ljudima da prežive i uživaju. Gubitci u razdobljima visoke nezaposlenosti najveći su dokumentirani gubitci u suvremenoj ekonomiji.“(Wikipedija, URL)

„Društveni utjecaj najlakše možemo reći tako da je ekonomski trošak nezaposlenosti visok, niti kakav novac ne može adekvatno prikazati humani, socijalni i psihološki danak u razdobljima trajne prisilne nezaposlenosti. Psihološke studije ukazuju da je otpuštanje s posla jednako traumatski događaj kao i smrt bliskog prijatelja ili neuspjeh u školi. Nezaposlenost nerijetko dovodi do gubitka samopoštovanja, određenih mentalnih bolesti, problema unutar obitelji i raspada brakova. Utvrđena je povezanost između rasta stope nezaposlenosti i rasta stope kriminaliteta i stope samoubojstava.“ (Wikipedija, URL)

7. MLADI NA HRVATSKOM TRŽIŠTU RADA

„Mladi su danas u svijetu sve češće uhvaćeni u krug nesigurnih poslova isprekidanih razdobljima nezaposlenosti ili ekonomske neaktivnosti tijekom kojih im se rijetko nude odgovarajući obrazovani sadržaji koji bi im pomogli pri uspješnijem uključivanju na tržište rada.“ (Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:145)

Velika je razlika u zaposlenosti mladih između Hrvatske i ostalih europskih država. Npr. Hrvatska ima oko 35,5% dok su neke zemlje kao što su Nizozemska, koja je vodeća po broju zaposlenih mladih ljudi, iznosi 68%, a najbliža država koja ju prati je Austrija sa 62%. Korisno je naglasiti da u zaposlene mlade spadaju osobe između 15 i 29 godina života.

7.1. Zaposlenost mladih u Hrvatskoj

„Udio mladih u Hrvatskoj po navedenim rizicima je izrazito visok, pri čemu treba naglasiti da niske stope zaposlenosti prate sve obrazovne kategorije. U usporedbi sa drugim zemljama, mladi iz Hrvatske s niskim ili visokim obrazovanjem u izrazito su lošem položaju, dok je položaj mladih sa srednjom školom donekle usporediva s onim njihovih europskih vršnjaka.“ (Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:146)

„Većina mladih je zaposleno u malom privatnom poduzeću ili obrtu. Udio zaposlenih u velikom privatnom poduzeću gotovo je izjednačen s udjelom onih koji rade u javnom sektoru. Zaposlenost u obiteljskom ili vlastitom poduzeću ili obrtu znatno je rjeđa.“ (Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:146)

Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:147 smatraju kako su mlade osobe zaposlene u javnom sektoru „sretnici“, jer ih je većina zaposlena u struci, u odnosu na vršnjake koji rade u realnom sektoru. Najbliže su im mladi koji rade u obiteljskom poduzeću ili obrtu, a oni koji rade izvan stručnog obrazovanja su oni koji rade u malom privatnom poduzeću ili obrtu. Rad u struci, što je primaran cilj većini mladih ljudi, ostvaruje samo njih 45%, dok ih 20,2% nekim dijelom radi u struci, a znatan je broj mladih koji imaju posao izvan svoje struke čak njih 34,7%.

„U odnosu na radni ugovor, polovica zaposlenih mladih ima ugovor na neodređeno puno radno vrijeme, a nešto više na određeno puno radno vrijeme, dok ima i onih koji rade na

određeno ili na neodređeno skraćeno radno vrijeme, ali njih je vrlo malo. Zapravo se želi reći da veliki dio zaposleni mladih prekarni radnici koji nisu sigurni da će zadržati radno mjesto niti da imaju primjerenu zaštitu svojih radnički prava.“ (Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:149)

Prosječno tjedno radno vrijeme mladih zaposlenih osoba je 42 sata i 45 minuta. Duljina radnog tjedna nije povezana sa nijednom sociodemografskom varijablom osim sa sektorom zaposlenja osobe. Najkraće rade mladi zaposleni koji su zaposleni u obiteljskom poduzeću ili obrtu, prate ih mladi koji su zaposleni u javnom sektoru, a najviše rade oni koji su zaposleni u velikim i malim privatnim poduzećima.

Nepovoljne životne okolnosti koje nas okružuju, zapravo velikih broj mladih nije problem budućnosti njih kao pojedinca, nego hrvatskog društva kao cjelinu. Jasno je kako se prekarni, tj. rad na određeno vrijeme ili nesiguran rad, širi i postao je trend kod nas, ali i u svijetu. Temeljem toga se može pretpostaviti da će socioekonomsko osamostaljenje mladih biti usporeno, što znači da neće brzo ulaziti u brakove i zasnivati obitelji, nego će do toga dolaziti sve kasnije i kasnije.

7.2. Nezaposlenost mladih u Hrvatskoj

„Mladi su suočeni s višim rizikom od nezaposlenosti nego stariji radnici i za njih je vjerojatnije da će učestalo mijenjati nisko plaćene poslove i eventualno sudjelovati u kratkotrajnim programima edukacije uz visoku pojavnost prekarnog rada. Nezaposlenost mladih u Hrvatskoj trajan je i masovan fenomen. Nezaposlenosti u Hrvatskoj iznosi 30% nezaposlenih u dobi od 15 do 29 godina. Najranjivija skupina su tzv. NEET (mladi izvan obrazovnog sustava i tržišta rada), kojih je u Hrvatskoj u dobi od 20 do 24 godine.“ (Ilišin i Spajić Vrkaš, 2017:156-157)

Jedan od problema zašto ima dosta mladih nezaposlenih je zbog toga što nisu spremni prihvatiti posao izvan mjesta stanovanja i izvan svoje struke. Drugim riječima mladi nezaposleni se ne javljaju na natječaje izvan mjesta stanovanja jer ga ne žele promijeniti, bez obzira što u njihovom mjestu nema nikakvog natječaja na koji bi se mogli prijaviti. Naravno ima i mladih koji su spremni napustiti mjesto stanovanja zbog posla na koji su se prijavili. Zapravo je takvih mladih sve više i više jer današnji svijet funkcionira tako da se mladi ne boje otići iz jednog malog grada, npr. Požege gdje nisu u mogućnosti pronaći posao u struci i odseliti

se u metropolu kao što je Zagreb gdje ima više ponuđenih radnih mjesta vezanih za njihovu struku.

Velika većina nezaposlenih mladih gledaju kako bi se mogli financirati, tj. opterećeni su vlastitom financijskom sigurnosti. To je jedan od razloga što mladi rade honorarno, ali se i najčešće oslanjaju na pomoć svoje obitelji. Također ima i onih nezaposlenih mladih koji su u braku, koji imaju vlastitu djecu, a uvelike ovise o financiranju svojih roditelja. Tu zapravo žene najlošije prolaze, pogotovo mlade žene koje imaju djecu, jer one ipak malo teže pronalaze posao na hrvatskom tržištu rada. Ima i onih koji se uzdržavaju od strane bračnog partnera koji je zaposlen.

8. ANALIZA ZAPOSLENOSTI PO SPOLU U ŽUPANIJAMA REPUBLIKE HRVATSKE OD 2015. DO 2020. GODINE

U ovom dijelu rada će se analizirati kretanje zaposlenosti u županijama Republike Hrvatske u periodu od 2015. do 2020. god. Uz pomoć baznog i verižnog indeksa izračunat će se i prikazati pojedine županije u Republici Hrvatskoj gdje će bazna godina biti 2020. godina. Također će se provesti analiza za 8 županija prema spolu gdje će se prikazati udio zaposlenih muškaraca i žena u ukupnoj zaposlenosti za pojedinu godinu.

Indeksi vremenskog niza su relativni brojevi koji izražavaju odnos stanja jedne pojave ili skupine pojava u različitim razdobljima ili vremenskim točkama. Razlikuju se dvije vrste indeksa:

- individualni indeksi – gdje pratimo razvoj jedne pojave u vremenu,
- skupni indeksi – koji prate razvoj skupinu pojava.

Indeksi koji su relativni pokazatelji dinamike kretanja vrijednosti pojave vremenskog niza. Njima se uspoređuje stanje jedne pojave u različitim vremenskim intervalima. Postoje verižni indeksi i indeksi na stalnoj bazi, odnosno bazni indeksi.

Verižni indeksi su relativni brojevi, prikazuju u postotcima (%), a predstavljaju promjenu stanja pojave u uzastopnim razdobljima, odnosno pokazuju za koliko se posto vrijednost pojave promijenila u jednom razdoblju u odnosu na prethodno razdoblje. Vrijednost

indeksa veća od 100 govori kako je pojava porasla u odnosu na prethodno razdoblje, oni čija je vrijednost manja od 100 pokazuju pad pojave u odnosu na prethodno razdoblje. Grafički se mogu prikazati jednostavnim stupcima ili kao linijski grafikon.

Formula za izračun verižnih indeksa je:

$$V_t = \frac{Y_t}{Y_{t-1}} \times 100,$$

Uz verižne indekse se veže stopa promjene koja pokazuje iznosa promjene razine pojave tekućeg razdoblja u odnosu na prethodno razdoblje, tj. bazu koja je promjenjiva, odnosno različita za svaki indeks, a računa na kako slijedi:

$$S_t = V_t - 100.$$

Indeksi na stalnoj bazi pokazuju relativne promjene pojave u tekućim razdobljima u odnosu na neko odabrano bazno razdoblje. Kazuju za koliko se posto (%) vrijednost pojave u jednom razdoblju promijenila u odnosu na odabrano bazno razdoblje. Oznaka baznog indeksa je I_t .

Za bazu se često uzima vrijednost člana prvog razdoblja. Također može se upotrijebiti i neka veličina izvan niza ili aritmetička sredina.

Formula za izračunavanje baznog indeksa je:

$$I_t = \frac{Y_t}{Y_b} \times 100$$

8.1. Zaposleni u županijama RH od 2015. do 2020. god. prema NKD

Podaci o broju zaposlenih u županijama Republike Hrvatske preuzeti su od Državnog zavoda za statistiku koja se provodi jednom u godini sa stanjem na dan 31. ožujka. Podaci će se prikazati u Tablici 1.

Tablica 1. Ukupan broj zaposlenih u RH od 2015. do 2020. godine

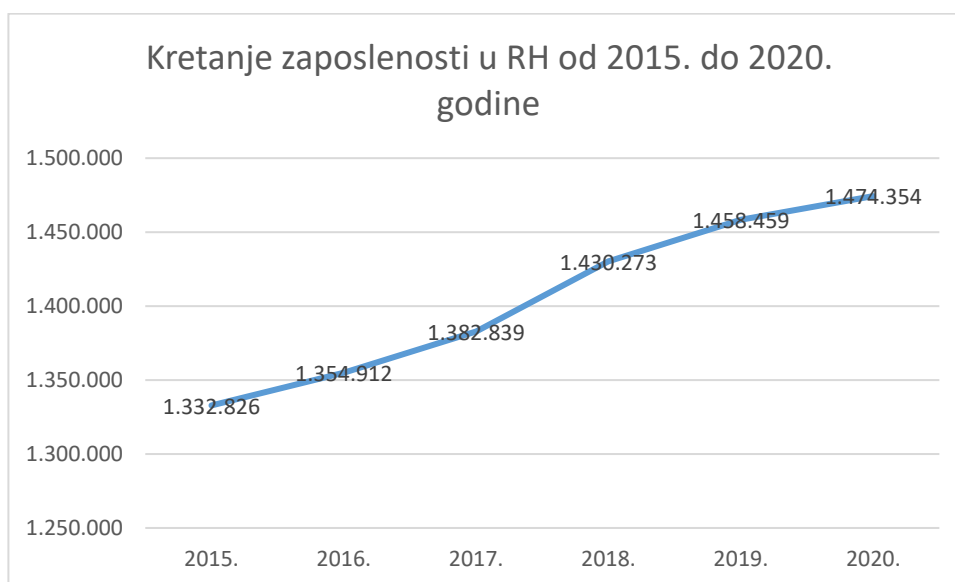
Županija	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Republika Hrvatska	1.332.826	1.354.912	1.382.839	1.430.273	1.458.459	1.474.354
Zagrebačka	76.605	78.909	80.189	82.601	85.219	94.821
Krapinsko-zagorska	33.326	33.935	34.915	35.549	35.699	36.886
Sisačko-moslavačka	37.550	36.818	36.747	37.567	38.356	39.196
Karlovačka	33.786	33.697	34.243	34.726	35.375	35.285
Varaždinska	59.259	61.123	61.172	62.861	64.042	63.346
Koprivničko-križevačka	29.818	29.858	29.548	30.352	30.923	30.970
Bjelovarsko-bilogorska	28.683	28.441	28.794	29.830	30.582	30.830
Primorsko-goranska	100.844	101.268	102.004	106.403	105.944	106.570
Ličko-senjska	12.887	12.860	13.073	13.439	14.238	14.103
Virovitičko-podravska	18.294	18.734	18.862	19.820	20.268	20.169
Požeško-slavonska	16.754	17.270	17.818	17.485	18.568	18.544
Brodsko-posavska	31.973	32.454	33.419	33.009	35.519	36.308
Zadarska	44.133	43.808	45.449	48.253	49.601	49.039
Osječko-baranjska	76.556	77.229	79.391	81.436	83.462	85.426
Šibensko-kninska	27.706	27.390	27.711	29.329	29.290	29.558
Vukovarsko-srijemska	38.399	38.696	39.590	41.243	42.285	42.223
Splitsko-dalmatinska	128.528	129.166	131.842	135.698	140.855	142.884
Istarska	75.363	76.646	79.038	82.474	81.940	80.640
Dubrovačko-neretvanska	37.082	38.293	38.808	40.091	40.956	41.566
Međimurska	35.392	36.675	37.234	38.562	37.713	38.344
Grad Zagreb	389.888	401.642	412.992	429.545	437.624	437.646

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS, Priopćenje, 2021. (DZS, URL)

U Tablici 1. prikazan je ukupan broj zaposlenih osoba po županijama Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Najmanji broj zaposlenih osoba u RH je bilo u 2015. godine te je iznosio 1.332.826, a već u 2016. god. broj zaposlenih je porastao, a iznosio je 1.354.912 i bilježimo poraste sve ostale godine te bilježi apsolutnu stopu rasta od 22.086 osoba.

Županija koja je imala najmanji broj zaposlenih u 5 promatranih godina je Ličko – senjska županija gdje se broj zaposlenih malo poveća, pa sljedeću godinu smanji. Naravno da Grad Zagreb ima najviše zaposlenih osoba u RH gdje u periodu od 2015. do 2020. godine broj zaposlenih konstantno rastao, a u 2020. godini se bilježi najveći broj zaposlenih osoba, tj. apsolutna stopa promjene 2020. u odnosu na 2019. godinu za Grad Zagreb iznosi samo 22 dvije osobe.

Grafikon 1. Grafički prikaz kretanja zaposlenosti u RH

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2015. (DZS, URL)

Grafikon 1. prikazuje kretanje broja zaposlenih u RH u prikazanom razdoblju (2015.-2020.). Vidljivo je kako je zabilježen pozitivan rast zaposlenosti u promatranom periodu.

8.2. Zaposlenost u županijama Republike Hrvatske prema spolu

Podaci koji će se u nastavku prikazati su preuzeti sa Državnog zavoda za statistiku. Zabilježeni su na dan 31.ožujka za svaku promatranu godinu. Podaci će biti prikazani u Tablicama 2. i 3. posebno muškarci, a posebno žene.

Tablica 2. Zaposleni muškarci u 8 odabranih županija Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine

Županija	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Zagrebačka	52.045	53.700	54.695	55.738	56.884	63.240
Varaždinska	33.100	34.522	34.523	35.390	36.422	36.055
Virovitičko-podravska	12.192	12.359	12.433	13.056	13.111	12.972
Brodsko-posavska	21.716	21.946	22.792	22.161	23.477	23.266
Požeško-slavonska	10.491	10.714	11.095	11.144	11.566	11.246
Osječko-baranjska	47.221	48.439	48.723	50.005	50.257	51.122
Splitsko-dalmatinska	78.663	77.790	79.192	81.301	83.298	84.319
Dubrovačko-neretvanska	22.147	22.938	23.630	24.093	24.767	25.235
Ukupno	277.575	282.408	287.083	292.888	299.782	307.455

IZVOR: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2021. (DZS, URL)

Tablica 3. Zaposlene žene u 8 odabranih županija Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine

Županija	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Zagrebačka	24.560	25.209	25.494	26.863	28.335	31.581
Varaždinska	26.159	26.601	26.649	27.471	27.620	27.091
Virovitičko-podravska	6.102	6.375	6.429	6.764	7.157	7.197
Brodsko-posavska	10.257	10.508	10.627	10.848	12.042	13.042
Požeško-slavonska	6.263	6.556	6.723	6.341	7.002	7.298
Osječko-baranjska	29.335	28.790	30.668	31.431	33.205	34.304
Splitsko-dalmatinska	49.865	51.376	52.650	54.397	57.557	58.565
Dubrovačko-neretvanska	14.935	15.355	15.178	15.998	16.189	16.331
Ukupno	167.476	170.770	174.418	180.113	189.107	195.409

IZVOR: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2021. (DZS, URL)

Iz Tablica 2. i 3. može se vidjeti odnos između broja zaposlenih osoba koje su podijeljene prema spolu za osam odabranih županija, a to su: Zagrebačka, Varaždinska, Virovitičko-podravska, Brodsko-posavska, Požeško-slavonska, Osječko-baranjska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija. Najveći broj zaposlenih muškaraca bio je u Splitsko-dalmatinskoj županiji u svim promatranim godinama te se iz godine u godinu povećavao. U toj županiji su prilično dobri podaci za zaposlene ženske osobe i također ima trend rasta od 2015. do 2020. godine u godinu, ali ne u istoj mjeri kao muškarci. Najmanji broj zaposlene ženske populacije ima u Virovitičko-podravskoj županiji, ali ne tijekom svih godina praćenja. U 2018. i 2019. godini najmanje ženske populacije bilo je zaposleno u Požeško-slavonskoj županiji, ali u 2020. godine začelje je preuzela Virovitičko-podravska županija. Pretpostavka je kako je uzrok tome pandemija izazvana bolešću COVID-19.

U nastavku će se izraditi analiza prikupljenih podataka za svaku odabranu županiju pomoću verižnih indeksa, tj. indeksa na promjenjivoj bazi. Oni prikazuju promjene svake promatrane godine u odnosu na prethodnu.

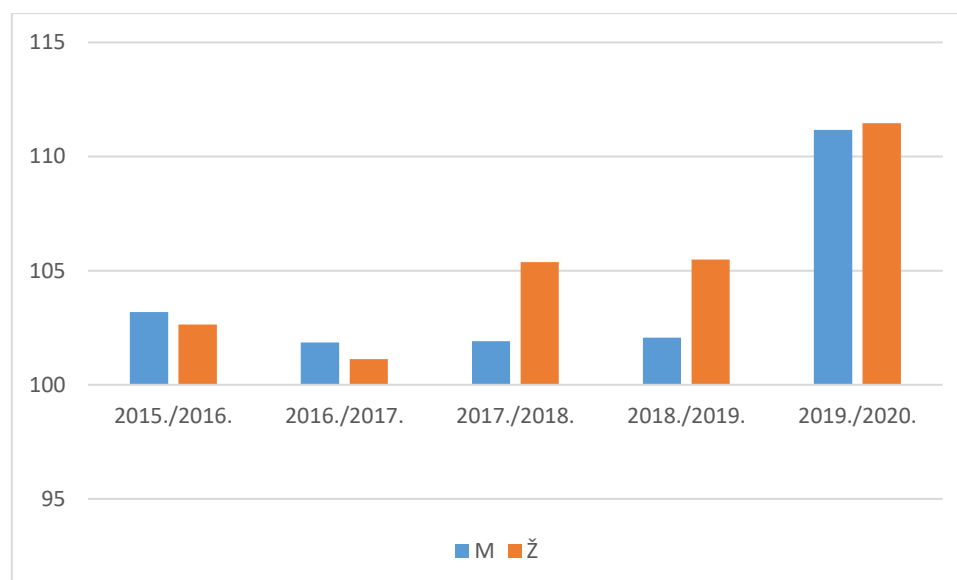
Zagrebačka županija

Tablica 4. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Zagrebačkoj županiji od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	52045	-----	24560	-----
2016.	53700	103,18	25209	102,64
2017.	54695	101,85	25494	101,13
2018.	55738	101,91	26863	105,37
2019.	56884	102,06	28335	105,48
2020.	63240	111,17	31581	111,46

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2020. (DZS,URL)

Grafikon 2. Zaposleni muškarci i žene u Zagrebačkoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima iz Tablice 4.

U Tablici 4. izračunati su verižni indeksi posebno za zaposlene muškarce i posebno za žene u periodu od 2015. do 2020. godine. Radi jednostavnijeg prikaza verižni indeksi su prikazani Grafikonom 2. Prema tome može se vidjeti kako Zagrebačka županija u promatranom razdoblju bilježi blagi porast broja zaposlenih u svim promatranim godinama za oba spola. Najveći porast se bilježi u 2020. godini. Kod muškaraca on iznosi 11,17%, a kod žena 11,46%. U ostalim godinama je taj porast slabiji, posebice kod zaposlenih muškaraca te je u svim godinama manji od 5%.

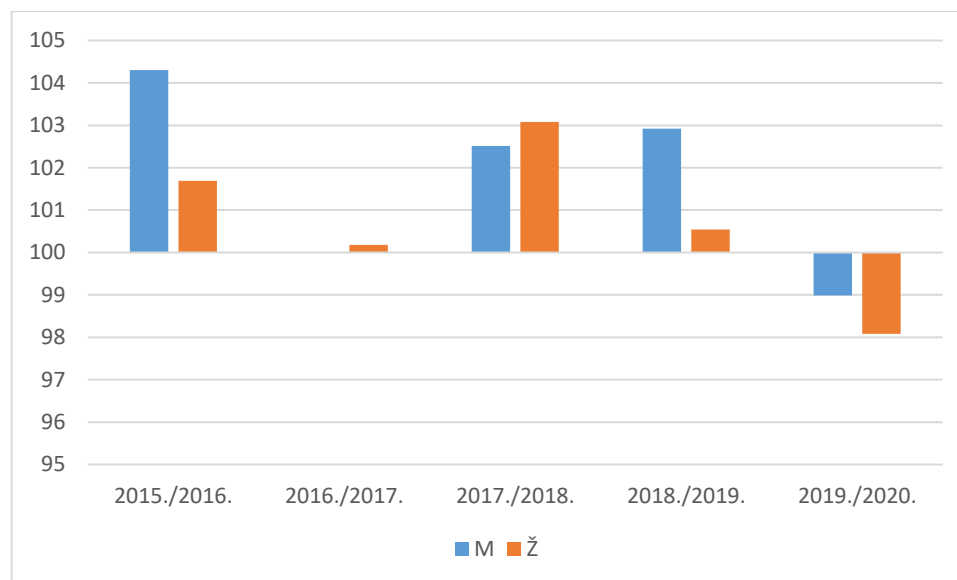
Varaždinska županija

Tablica 5. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Varaždinskoj županiji u razdoblju od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	33100	-----	26159	-----
2016.	34522	104,30	26601	101,69
2017.	34523	100,00	26649	100,18
2018.	35390	102,51	27471	103,08
2019.	36422	102,92	27620	100,54
2020.	36055	98,99	27091	98,08

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2019. (DZS,URL)

Grafikon 3. Zaposleni muškarci i žene u Varaždinskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima iz Tablice 5.

Pomoću verižnog indeksa bolje se može prikazati broj zaposlenih žena i muškaraca u Varaždinskoj županiji, što je vidljivo iz Tablice 5. Broj zaposlenih žena i muškaraca nažalost u zadnjoj godini praćenja, pri tome se misli na 2020. godinu, bilježi pad zaposlenih žena i muškaraca, što je vjerojatno uzrokovano pandemijom izazvanom bolešću COVID-19.

Dobiveni verižni indeksi iz Tablice 5. su prikazani Grafikonom 3. Pad zaposlenosti muškaraca i žena bilježi se u posljednjoj promatranoj godini, tj. u 2020. godini u odnosu na prethodnu 2019. i iznosi 1,01% kod muške populacije te 1,92% ženske populacije. U ostalim

promatranim godinama se može reći kako je kod oba spola zaposlenost bila gotovo na istoj razini u odnosu na prethodne godine, a u 2017. godini kod muškaraca nije bilo postotne promjene u odnosu na 2016. godinu, što znači da je zaposlenost bila jednaka.

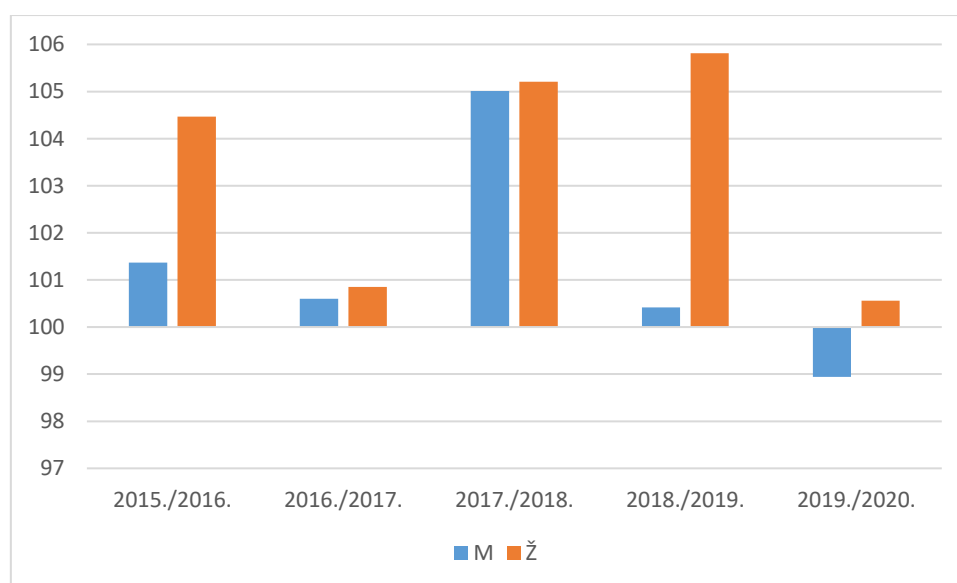
Virovitičko – podravska županija

Tablica 6. Broja zaposlenih muškaraca i žena u Virovitičkoj županiji u razdoblju od 2015. do 2020. pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	12192	-----	6102	-----
2016.	12359	101,37	6375	104,47
2017.	12433	100,60	6429	100,85
2018.	13056	105,01	6764	105,21
2019.	13111	100,42	7157	105,81
2020.	12972	98,94	7197	100,56

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2017. (DZS,URL)

Grafikon 4. Zaposleni muškarci i žene u Virovitičkoj županiji pomoću verižnog indeksa

IZVOR: Izrada autora prema podacima iz Tablice 6.

Iz Tablice 6. te iz Grafikona 4. vidi se kako je zabilježeno smanjenje u odnosu na prethodnu godinu samo kod zaposlenih muškaraca u 2020. godini u odnosu na 2019. i to u iznosu od 1,06%. U svim ostalim promatranim godinama bilježi se blagi porast ili uopće nema

promjene kod zaposlenih u obadva spola. Također se može uočiti kako se najveće povećanje broja zaposlenih dogodilo 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu i to kod žena u iznosu od 5,81%, dok u toj godini muškarci gotovo uopće ne bilježe rast, odnosno rast je 0,42%.

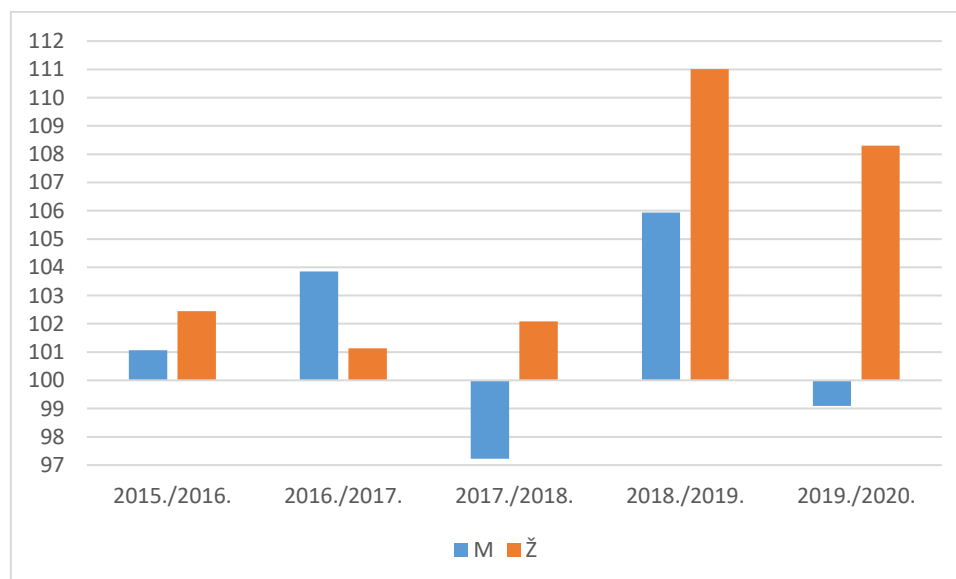
Brodsko – posavska županija

Tablica 7. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Brodskoj- posavskoj županiju u razdoblju od 2015.-2020. godine pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	21716	-----	10257	-----
2016.	21946	101,06	10508	102,45
2017.	22792	103,85	10627	101,13
2018.	22161	97,23	10848	102,08
2019.	23477	105,94	12042	111,01
2020.	23266	99,10	13042	108,30

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2016. (DZS,URL)

Grafikon 5. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Brodskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 7.

U Grafikonu 5. te u Tablici 7., prema podacima dobivenim za Brodsko – posavsku županiju vidljivo je kako kod zaposlenih muškaraca ima značajnih skokova i padova tijekom promatranih godina, dok se kod žena u svima bilježi povećanje. Kod oba spola se bilježi najveći porast u 2019. godini u odnosu na prethodnu i to za 5,94% kod muškaraca, a kod žena gotovo

dvostruko više nego kod suprotnog spola, odnosno 11,01%. Od dvije godine u kojima je zabilježen pad kod zaposlenih muškaraca, veći se dogodio 2018. godine u odnosu na 2017. u iznosu od 2,77%.

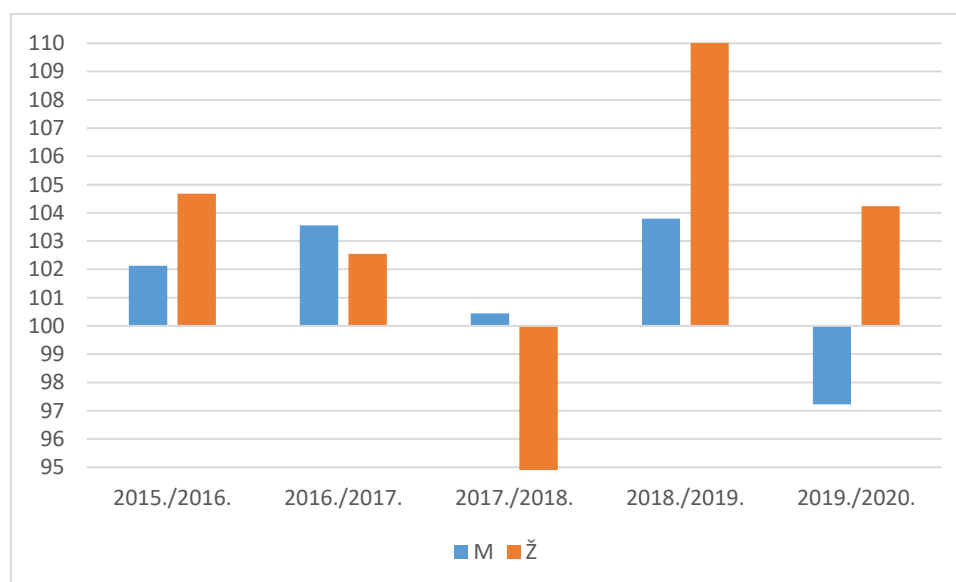
Požeško – slavonska županija

Tablica 8. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Požeško – slavonskoj županiji od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	10491	-----	6263	-----
2016.	10714	102,13	6556	104,68
2017.	11095	103,56	6723	102,55
2018.	11144	100,44	6341	94,32
2019.	11566	103,79	7002	110,42
2020.	11246	97,23	7298	104,23

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2016. (DZS,URL)

Grafikon 6. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Požeško-slavonskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 8.

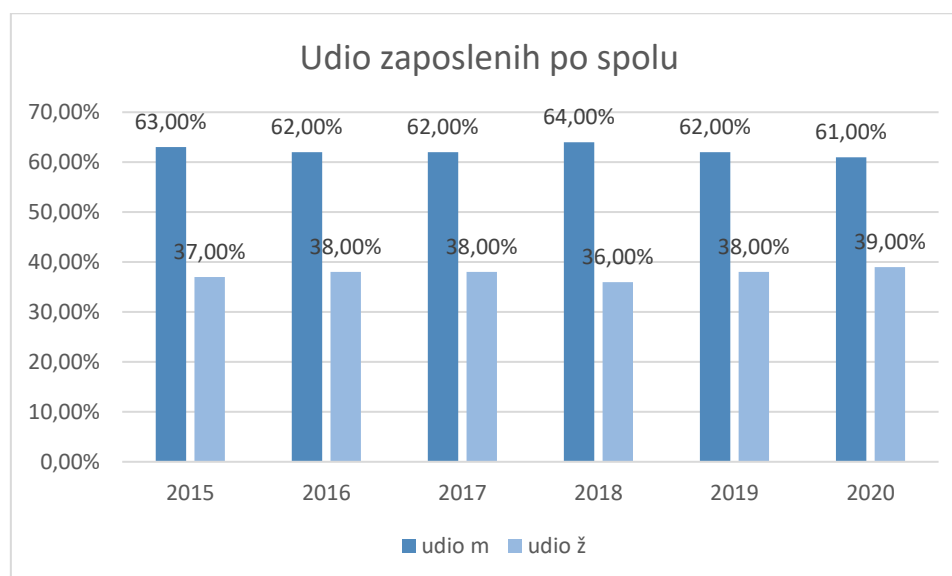
Prema danim i izračunanim podacima u Tablici 8. te prikazanima Grafikonom 6. može se zaključiti kako u Požeško – slavonskoj županiji u svim godinama osim jedne postoji povećanje u odnosu na prethodnu godinu. Kod zaposlenih muškaraca pad je zabilježen 2020., pandemijsku, godinu i to za 2,77%, a za zaposlene žene taj pad je iznosio 5,68% u 2018. godini u odnosu na 2017. To je do sada, kada promatramo prethodno obrađene županije, najveće smanjenje broja zaposlenih.

U nastavku će se za Požeško – slavonsku županiju prikazati udio zaposlenih muškaraca i žena u ukupnom broju zaposlenih osoba u toj županiji za razdoblje 2015. do 2020. godine. Taj udio se izračunao tako da se za svaku godinu posebno izračunao ukupan broj zaposlenih osoba te se broj zaposlenih muškaraca stavio u odnos sa cjelinom i množio sa sto kako bi se dobio postotak. Isti postupak je korišten za zaposlene žene. Formula izračuna je kako slijedi:

$$\text{Postotni udio} = \frac{\text{dio}}{\text{cjelina}} \cdot 100$$

Grafikon 7. će u nastavku prikazati dobivene rezultate za udio ženski i udio muških osoba u ukupnom broju zaposlenih u Požeško – slavonskoj županiji.

Grafikon 7. Udio zaposlenih u Požeško – slavonskoj županiji prema spolu od 2015. do 2020. godine

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje 2021. (DZS,URL)

Grafikon 7. pokazuje kako je u svim promatranim godinama u Požeško – slavonskoj županiji udio zaposlenih muškaraca u ukupnom broju zaposlenih znatno veći od udjela žena te iznosi više od 60%. Najveći udio muškaraca je u 2018. godini, tj. 64%, a najmanji od 61% u 2020. godini. Najveći udio žena je bio 2020. godine i to 39%. Ako se za primjer uzme Brodsko – posavska županiju, veći je udio zaposlenih žena u 2020. godini u Požeško - slavonskoj županiji, nego u Brodsko – posavskoj koja iznosi 36%.

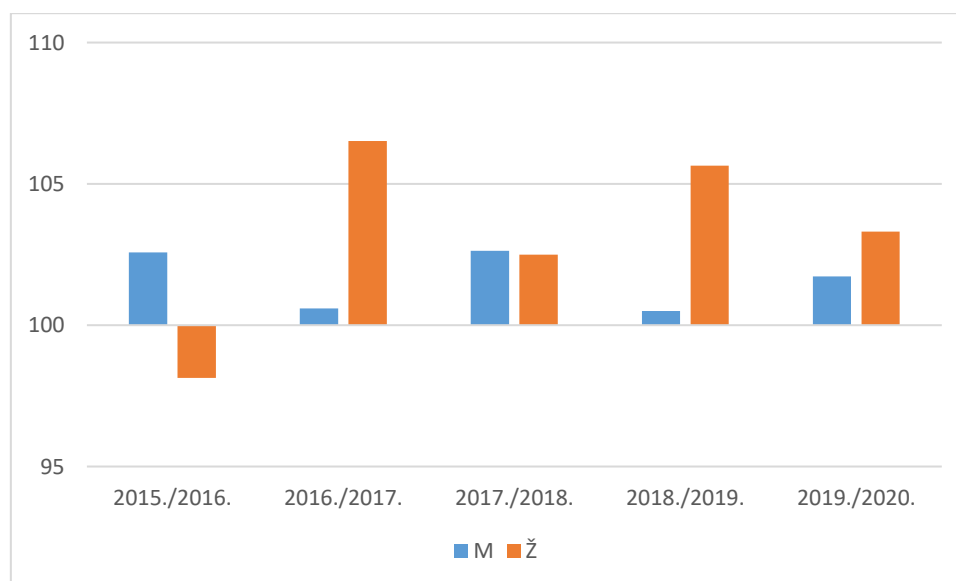
Osječko – baranjska županija

Tablica 9. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Osječkoj – baranjskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	47221	-----	29335	-----
2016.	48439	102,58	28790	98,14
2017.	48723	100,59	30668	106,52
2018.	50005	102,63	31431	102,49
2019.	50257	100,50	33205	105,64
2020.	51122	101,72	34304	103,31

Izvor: izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje 2018 (DZS,URL)

Grafikon 8. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Osječkoj – baranjskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 9.

Iz Tablice 9. i Grafikona 8. vidljivo je kako zaposleni muškarci bilježe blaga povećanja u promatranom razdoblju. Najveće povećanje od 2,63% bilježi se u 2018. godini u odnosu na prethodnu 2017. godinu. Zaposlene žene bilježe malo veći porast, ako se usporedba vrši s muškim spolom. Najveći porast broja zaposlenih žena bilježi se u 2017. godini i to za 6,52%. Samo u prvoj promatranjoj godini, odnosno u 2016. godini dogodio se pad za 1,86%.

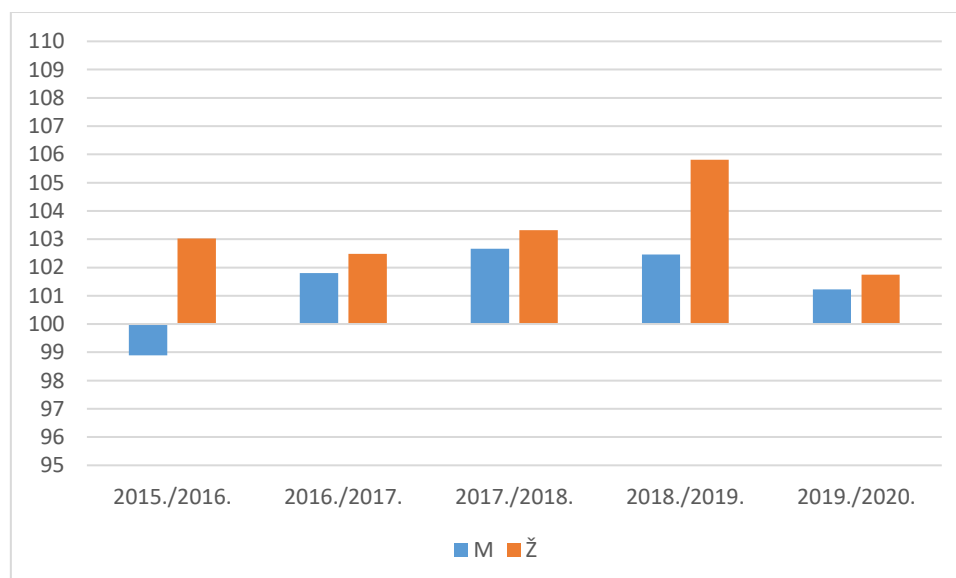
Splitsko – dalmatinska županija

Tablica 10. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Splitsko – dalmatinskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	78663	-----	49865	-----
2016.	77790	98,89	51376	103,03
2017.	79192	101,80	52650	102,48
2018.	81301	102,66	54397	103,32
2019.	83298	102,46	57557	105,81
2020.	84319	101,23	58565	101,75

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2021. (DZS, URL)

Grafikon 9. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Splitskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 10.

Splitska županija jedna od najnaseljenijih županija u Republici Hrvatskoj. Ukupna zaposlenost u 2020. godini iznosila je 142.884 što je iznimno dobar broj s obzirom na ukupan broj stanovnika u Hrvatskoj.

Za razliku od prethodno promatrane županije ovdje je obrnuto kako se vidi iz Tablice 1. te Splitsko – dalmatinska županija bilježi pad broja zaposlenih kod muškaraca u 2016. godini u odnosu na prethodnu godinu u iznosu od 1,11%. Zaposlene žene bilježe porast za sve promatrane godine, a najveće odstupanje u rastu je bilo 2019. godine u odnosu na 2018. i to u iznosu od 5,81%. Najveći porast kod zaposlenih muškaraca iznosi 2,66% u odnosu na 2018., prethodnu godinu.

Dubrovačko – neretvanska županija

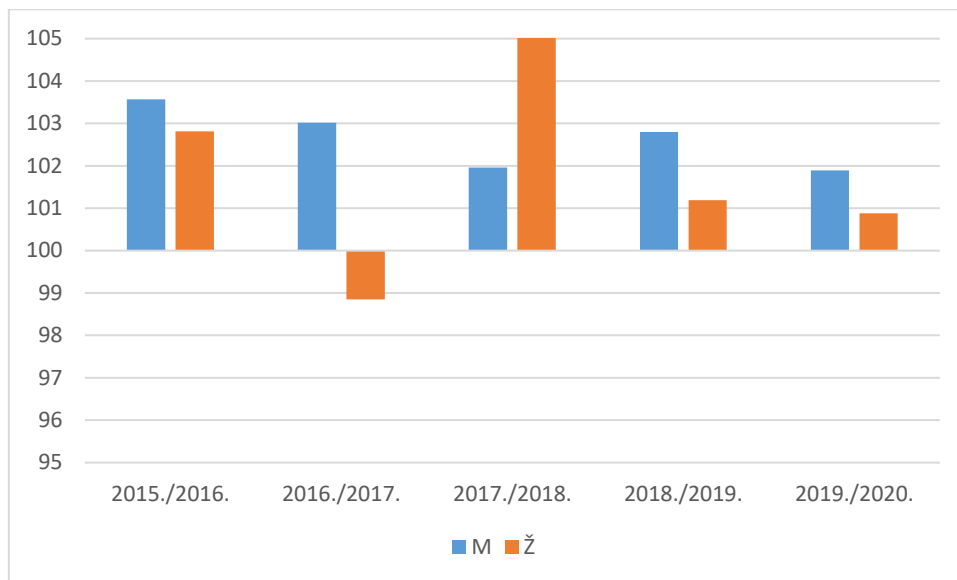
Tablica 11. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Dubrovačko – neretvanskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

Godina	Broj zaposlenih muškaraca	Verižni indeks (muškarci)	Broj zaposlenih žena	Verižni indeks (žene)
2015.	22147	-----	14935	-----
2016.	22938	103,57	15355	102,81
2017.	23630	103,02	15178	98,85
2018.	24093	101,96	15998	105,40
2019.	24767	102,80	16189	101,19
2020.	25235	101,89	16331	100,88

Izvor: Izrada autora prema podacima DZS; Priopćenje, 2021. (DZS, URL)

Dubrovačko – neretvanska županija je među županijama koja bilježi najveći broj noćenja, pogotovo u ljetnim danima kada ljudi iz drugih zemalja dolaze na godišnji odmor i ostale krajeve te županije. Zbog toga dubrovačka županija mora imati dovoljan broj zaposlenih ljudi kako bi pružila što bolje uvjete svojim posjetiocima. Zbog toga je izabrana Dubrovačko – neretvanska županija za analizu zaposlenosti uz pomoć izračunatog verižnog indeksa iz Tablice 11.

Grafikon 10. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Dubrovačkoj županiji pomoću verižnog indeksa

Izvor: Izrada autora prema podacima Tablice 11.

Kako je prikazano Tablicom 11. i Grafikonom 10. u ovoj županiji jedini pad zaposlenosti bilježi se u 2017. godini u odnosu na 2016. godinu, i to kod žena u iznosu od 1,15%. Najveći porast od 5,40% bilježi se kod zaposlenih žena. Kod muškaraca je u promatranom razdoblju zabilježeno povećanje u rasponu od 1,89% do 3,57% u zadnjoj 2020. godini prema prethodnoj.

9. ZAKLJUČAK

Cilj rada bio je usporediti zaposlenost, između žena i muškaraca u županijama Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine. Iz podataka koji su prikupljeni na Državnom zavodu za statistiku (DZS) može se zaključiti kako je razina zaposlenosti u Republici Hrvatskoj prilično niska, dok zaposlenost u promatranih osam županijama gotovo stagnira. Rijetko u kojoj bilježi porast, a jedan od uzroka je pandemija uzrokovana bolešću COVID-19 čija je posljedica zatvaranje radnih mjesta te gašenje velikog broja malih poduzeća i obrtnika posebno iz sektora uslužnih djelatnosti. Također velik broj mladih, a u zadnji godinama dosta i starijih odlazi izvan države kako bi pronašlo idealno zaposlenje koje je adekvatno plaćeno. Kada njih izbacimo iz evidencije radne snage, dobijemo još manju zaposlenost, nego što smo imali.

Kako bi se utvrdila što bolja analiza podataka broja zaposlenih osoba korišteni su vremenski nizovi, drugima riječima koristili su se indeksi na promjenjivoj bazi, za što preciznije prikazivanje promjene broja zaposlenih. Uz pomoć verižnog indeksa pobliže je prikazan odnos između zaposlenih žena i muškaraca u osam županija koje su odabrane za analizu. U županijama Republike Hrvatske zaposlenost je mala kao što smo ranije spomenuli. Zagrebačka županija možemo reći prednjači u ponudi posla za nezaposlene osobe, jer ipak grad Zagreb je središte naše države i pri tome dodamo još okolne gradove to privlači mlade osobe. Većina očekuje da zagrebačka županija ima prednost u zaposlenosti, ali u ovom periodu koji smo mi odabrali (2015.-2020. god) broj jedan je Splitsko – dalmatinska županija. Ima najviše zaposlenih osoba, naravno u tome prednjače muškarci. Ali i žene s obzirom na današnje uvijete i uzimanje u obzir diskriminaciju i sve ostalo, jako dobro kotiraju u toj županiji. Nažalost, županija koja ima najmanje zaposlenih žena i muškaraca je Požeško – slavonska županija. Osječko – slavonska županija bi po smještaju i resursima trebala biti među županijama sa većom zaposlenošću, ali nažalost to nije tako. Na samom jugu države imamo Dubrovačko – neretvansku županiju koja također nema veliku zaposlenost, a kada bi dodali osobe koje dolaze raditi na sezonu, ta zaposlenost bi bila veća. Nažalost, to bi bilo samo u ljetnom periodu, a ostatak godine bi zaposlenost bila poražavajuća. Županija za koju sam ja osobno mislio da ima najmanju zaposlenost u odabranim godinama nije najgore rangirana županija, a govorimo o Virovitičko – podravskoj županiji. Pri samom dnu se nalazi, ali iza nje je samo Požeško – slavonska županija. Varaždinska županija ima osrednju zaposlenost s obzirom na blizu grada Zagreba i ostalih gradova. Ali nažalost zbog blizine ostalih nam susjednih zemalja ljudima je

lakše odlučiti se odseliti izvan granica Republike Hrvatske i zbog toga ta županija nije u samom vrhu po zaposlenosti muškaraca i žena.

Vlada Republike Hrvatske pokušava na sve načine vratiti mlade nazad u svoje krajeve, a ovima koji su ostali u svojim gradovima ili selima pokušavaju ponuditi što više da ne odlaze izvan države, kao što su npr. pomoć pri sufinanciranju kredita, otvaranju poduzeća itd. što za mene osobno nije dugotrajno rješenje, nego samo kratkotrajno i zbog toga nam je zaposlenost mala, a nezaposlenost sve veća i veća.

10. LITERATURA

1. Franičević V. i Puljiz V. (2009.) Rad u Hrvatskoj: pred izazovima budućnosti, Centar za demokraciju i pravo Miko Tripalo, Pravni fakultet sveučilišta u Zagrebu, Zagreb
2. Horvat J. i Mijoč J. (2022.) Osnove statistike, Naklada Ljevak, Zagreb
3. Ilišin V. i Spajić Vrkaš V. (2017.) Generacija osujećenih: mladi u Hrvatskoj na početku 21. Stoljeća, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
4. Papić M. (2014.) Primjenjena statistika u MS Excelu [za ekonomiste, znanstvenike i neznalice], Zoro, Zagreb
5. Radman F. M. (2018) Uvod u gospodarsku statistiku: Tako kaže da lažem? u potpisu statistika, Veleučilište u Požegi, Požega
6. Šošić I. (2009) Statistika: udžbenik za srednje škole sa zbirkom zadataka, Školska knjiga, Zagreb

ELEKTRONIČKI IZVORI:

1. DZS

DZS 2015. god. Zaposleni prema području djelatnostima i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2015/09-02-04_01_2015.htm [pristup: 14.09.2022.]

DZS 2016. god. Zaposleni prema području djelatnosti i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/09-02-04_01_2016.htm [pristup: 14.09.2022.]

DZS 2017. god. Zaposleni prema području djelatnosti i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2017/09-02-04_01_2017.htm [pristup: 14.09.2022.]

DZS 2018. god. Zaposleni prema području djelatnosti i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2018/09-02-04_01_2018.htm [pristup: 14.09.2022.]

DZS 2019. god. Zaposleni prema području djelatnosti i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2019/09-02-04_01_2019.htm [pristup:

14.09.2022.]

DZS 2020. god Zaposleni prema području djelatnosti i po županijama i prema spolu

URL: https://web.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/09-02-04_01_2020.htm [pristup: 14.09.2022.]

DZS Zaposlenost i plaće prema području djelatnosti i po županijama

URL: <https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/zaposlenost-i-place/zaposlenost/zaposleni-prema-podrucjima-djelatnosti-i-po-zupanijama/> [pristup: 15.09.2022]

2. Hrvatska enciklopedija

URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66883> [pristup: 03.08.2022.]

URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=43668> [pristup: 03.08.2022.]

3. HZZ

URL: <https://statistika.hzz.hr/statistika.aspx?tipIzvjestaja=1> [pristup: 15.09.2022.]

4. Know-base

URL: <https://hr.know-base.net/7576306-labor-market> [pristup: 08.08.2022.]

5. Ministarstvo uprave

URL: <https://mpu.gov.hr/istaknute-teme/drzavni-strucni-ispit-22550/primjeri-pitanja-i-odgovora-za-provjera-znanja/sluzbenicki-odnosi-23452/119-sto-je-puno-a-sto-nepuno-radno-vrijeme/23678> [pristup: 03.08.2022.]

6. Wikipedija

URL: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Nezaposlenost> [pristup: 03.08.2022.]

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Grafički prikaz kretanja zaposlenosti u RH u razdoblju od 2015. – 2020. godine

Grafikon 2. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Zagrebačkoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 3. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Varaždinskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 4. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Virovitičko-podravskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 5. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Brodskoj – posavskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 6. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Požeško – slavonskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 7. Udio zaposlenih u Požeško – slavonskoj županiji prema spolu pomoću verižnog indeksa

Grafikon 8. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Osječko-baranjskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 9. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Splitskoj županiji pomoću verižnog indeksa

Grafikon 10. Odnos zaposlenosti između muškaraca i žena u Dubrovačkoj županiji pomoću verižnog indeksa

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Ukupan broj zaposlenih u RH od 2015. do 2020. godine

Tablica 2. Zaposleni muškarci u 8 odabranih županija Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine

Tablica 3. Zaposlene žene u 8 odabranih županija Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine

Tablica 4. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Zagrebačkoj županiji od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Tablica 5. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Varaždinskoj županiji u razdoblju od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Tablica 6. Broja zaposlenih muškaraca i žena u Virovitičkoj županiji u razdoblju od 2015. do 2020. pomoću verižnog indeksa

Tablica 7. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Brodskoj- posavskoj županiju u razdoblju od 2015.-2020. godine pomoću verižnog indeksa

Tablica 8. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Požeško – slavonskoj županiju od 2015. do 2020. godine pomoću verižnog indeksa

Tablica 9. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Osječkoj – baranjskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

Tablica 10. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Splitsko – dalmatinskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

Tablica 11. Prikaz broja zaposlenih muškaraca i žena u Dubrovačko – neretvanskoj županiji za period 2015. do 2020. godina pomoću verižnog indeksa

IZJAVA O AUTORSTVU RADA

Ja, **Antun Pranjić**, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor završnog/diplomskog rada pod naslovom **zapošljavanje u županijama Republike Hrvatske u razdoblju od 2015. do 2020. godine** te da u navedenom radu nisu na nedozvoljen način korišteni dijelovi tuđih radova.

U Požegi 19. rujna 2022. godine

Antun Pranjić
